

Změna klimatu v kontextu regionálního rozvoje

Ing. Dominika Tóthová, Ph.D.

Dominika.tothova@econ.muni.cz

Co se dnes naučíte

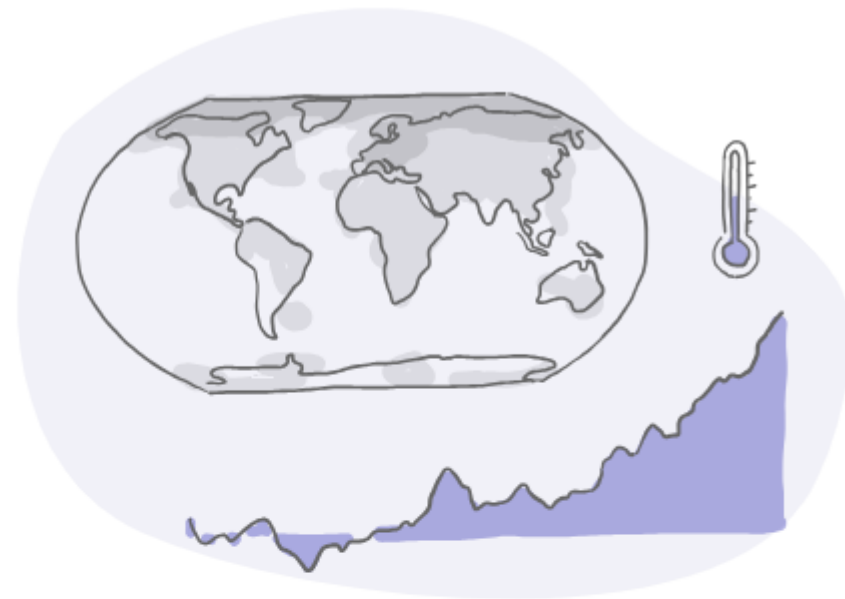
- Jak změna klimatu ovlivňuje regiony?
- Jak mohou regiony snížit emise?
- Jak se města a krajina adaptují na změny klimatu?
- Jaké pro to existují finanční nástroje?

Klimatická změna

Více na faktaoklimatu.cz

Současná klimatická změna je způsobena činností člověka. Tím se výrazně liší od změn klimatu v minulosti. **Spalování uhlí, ropy a zemního plynu** a některé další činnosti **mění složení atmosféry** a přidávají do ní skleníkové plyny. Zesílený skleníkový efekt pak způsobuje oteplování s důsledky jako tání ledovců, vzestup hladin oceánů, dlouhodobá sucha nebo častější vlny veder a jiné extrémní projevy počasí.

Dopady změny klimatu na společnost i přírodu, s nimiž se budeme setkávat v následujících desetiletích, **budou přímo závislé na množství skleníkových plynů, které ještě do atmosféry vypustíme**, ať už spalováním fosilních paliv nebo jinými aktivitami, při nichž vzniká velké množství emisí.

420 ppm

koncentrace CO₂ v atmosféře
v roce 2022

+ 1,2 °C

oteplení světa od druhé
poloviny 19. století

+ 2,1 °C

oteplení Česka od roku 1960

Zalednění Severního ledového oceánu

7,5 mil. km²

v září 1980

4,7 mil. km²

v září 2021

Zvýšení hladin oceánů od roku 1900

20 cm

do roku 2018

80–150 cm

očekávané do roku 2150

Skleníkové plyny

CO₂ (oxid uhličitý)

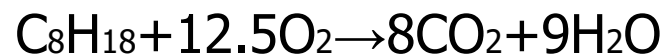
CH₄ (metan)

N₂O (oxid dusný)

F-plyny

Příklad:

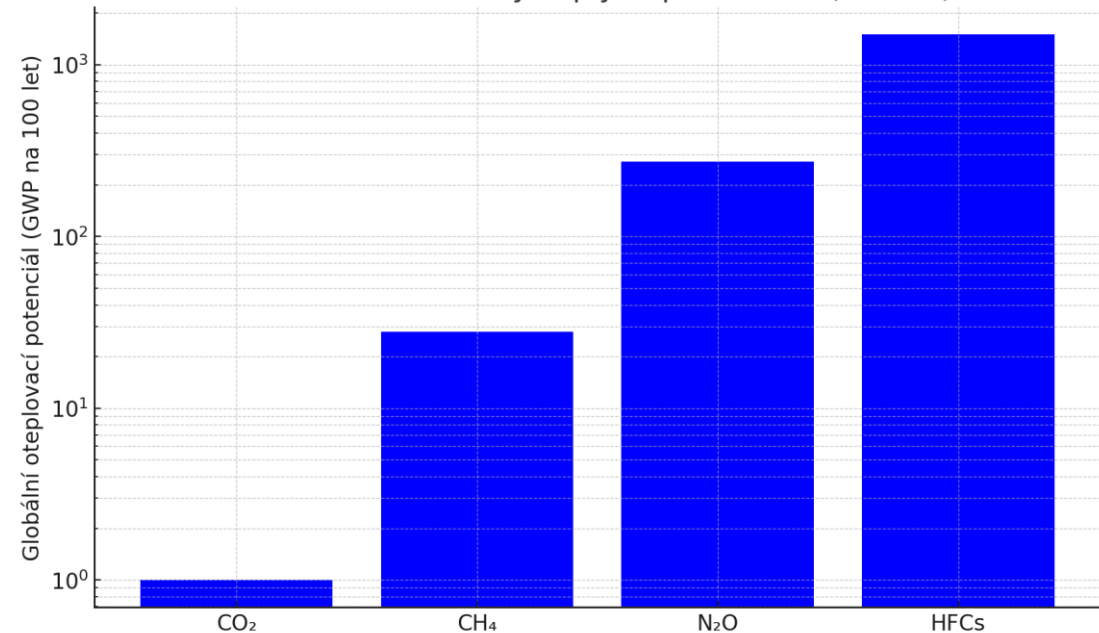
Benzín v autě:

Spalování oktanu → oxid uhličitý a voda

CO₂ ekvivalent

Srovnání skleníkových plynů podle GWP (100 let)

Jak vznikají emise skleníkových plynů

Spalování fosilních paliv

Zemědělství a chov dobytka

Průmyslové procesy a odpady

Odlesňování a degradace půdy

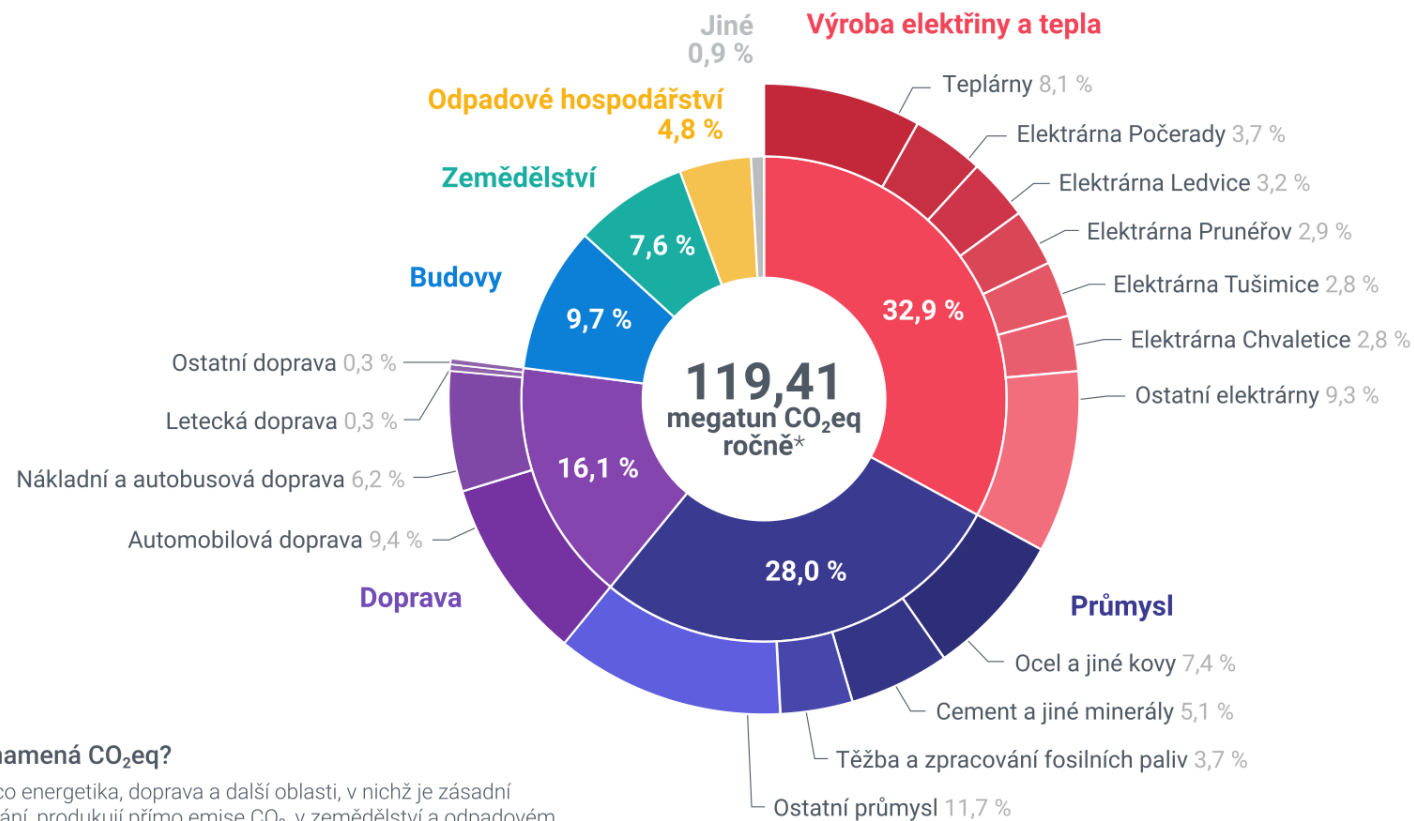
Chladiwa a F-plyny

Emise skleníkových plynů dle sektorů ekonomiky v ČR

EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ V ČR PODLE SEKTORŮ

Celkové emise České republiky za rok 2021.

Co znamená CO₂eq?

Zatímco energetika, doprava a další oblasti, v nichž je zásadní spalování, produkují přímo emise CO₂, v zemědělství a odpadovém hospodářství jde především o emise metanu (CH₄) a oxidu dusného (N₂O). Ty se přepočítávají na množství oxidu uhličitého, které by mělo stejný oteplovací efekt (ekvivalent CO₂).

* Sektor **lesnictví a využití půdy** (tzv. LULUCF) nezobrazujeme, tento sektor by **zvýšil** celkové emise o **8,36 Mt CO₂eq** (7 % ze zobrazených 119,41 Mt)

zdroj dat: Evropská agentura pro životní prostředí

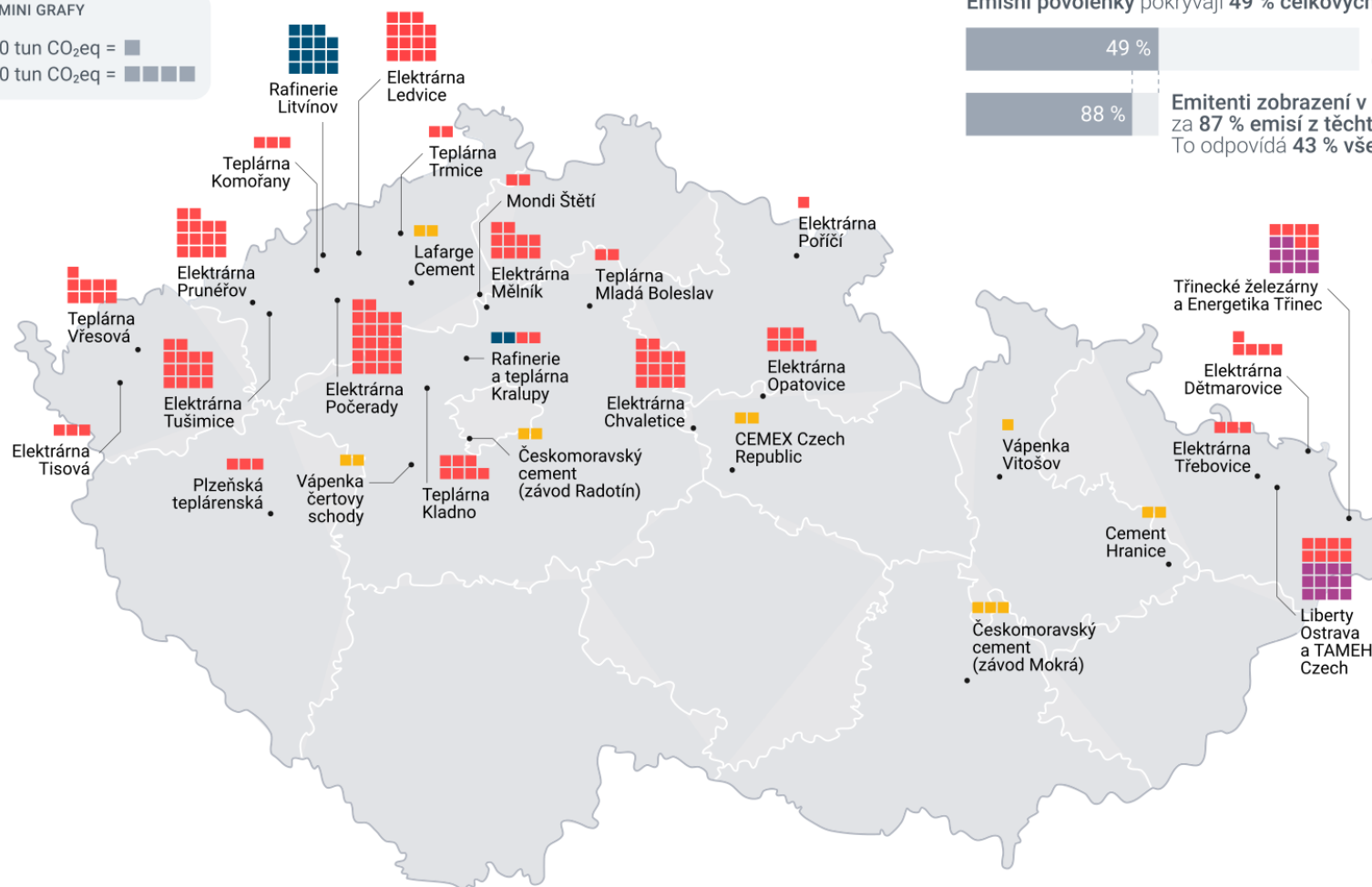
NEJVĚTŠÍ EMITENTI V ČR V ROCE 2021

Několik desítek největších zdrojů se podílí na 43 % všech českých emisí skleníkových plynů.

■ Elektrárny a teplárny ■ Železárny a ocelárny ■ Rafinerie ■ Vápenky a cementárny

JAK ČÍST MINI GRAFY

250 000 tun CO₂eq = ■
1 000 000 tun CO₂eq = ■■■■

Emisní povolenky pokrývají 49 % celkových ročních emisí ČR.

49 % 119,4 Mt CO₂eq
emisí v roce 2021

88 % Emitenti zobrazení v mapě zodpovídají
za 87 % emisí z těchto povolenek.
To odpovídá 43 % všech emisí v ČR.

Dopady změny klimatu na regionální rozvoj

- Co to znamená?
- Dopady na regiony
- Příklady
- Co s tím?

Mapa regionálních dopadů

Klíčové dopady pro různé regiony ČR

- Sucho, nedostatek vody, pokles úrodnosti půdy
- Tepelné ostrovy, sucho ve městech
- Lesní kalamity (kůrovec, sucho)
- Pokles biodiverzity, degradace půdy
- Bleskové povodně a extrémní srážky
- Rychlý úbytek sněhu a změny v turistice
- Ohrožení vodních ekosystémů a rybářství
- Silné bouře, vichřice a sesuvy půdy
- Lesní požáry a sucho

Jaké změny klimatu jste zaznamenali ve svém regionu?

Co regiony mohou dělat pro zmírnění dopadů?

– Mitigace

- Snižování emisí skleníkových plynů s cílem omezit rozsah klimatické změny
- Př. obnovitelné zdroje, elektromobilita, energetická efektivita

– Adaptace

- Přizpůsobení regionů klimatickým změnám, které již nastávají nebo v budoucnu nastanou
- Př. zachytávání vody, zalesňování, územní plánování

Adaptační nebo mitigační opatření?

Mitigační opatření

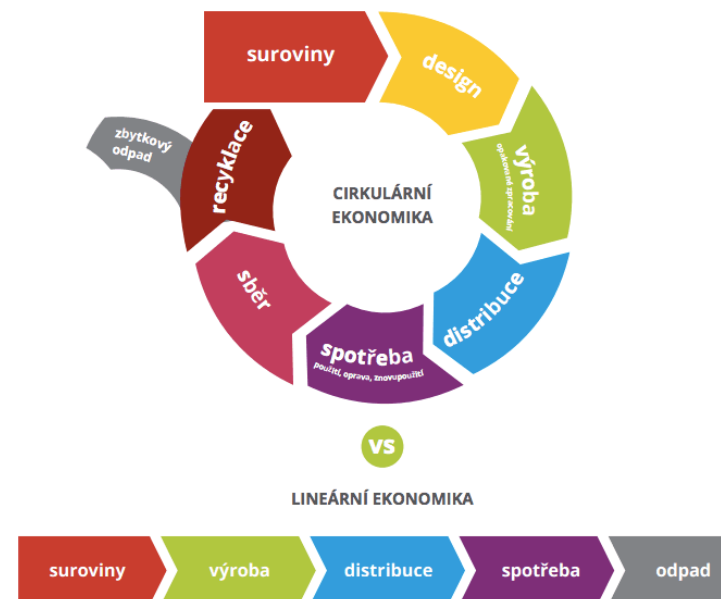
- uhlíková daň
- systémy pro obchodování s emisními povolenkami
- využívání obnovitelných zdrojů energie
- elektrifikace dopravy
- zalesňování

Adaptační opatření

- zelené střechy ve městech
- zakládání tůní pro udržení vody v krajině
- zavádění odolnějších plodin v zemědělství
- protipovodňové zábrany
- změny pěstovaných plodin
- přesídlení do výše položených oblastí, které nebudou postiženy zvyšováním hladiny oceánů

Mitigační opatření pro regiony

- Obnovitelné zdroje energie (OZE)
- Čistá a efektivní doprava
- Energetická efektivita a šetrné budovy
- Podpora cirkulární ekonomiky

Adaptační opatření pro regiony

- Zachytávání vody a ochrana vodních zdrojů
- Zalesňování a ochrana lesů
- Chytré územní plánování a zelená infrastruktura
- Vytváření komunitních zahrad

Příklad dobré praxe - Vídeň

— Zelená infrastruktura

- 50 % městské plochy tvoří zeleň (parky, aleje, zahrady).
- Zelené fasády a střechy ochlazují město v létě.

— Efektivní doprava

- 40 % obyvatel používá MHD místo aut
- Více než 1500 km cyklostezek po celém městě.

— Obnovitelná energie a udržitelné budovy

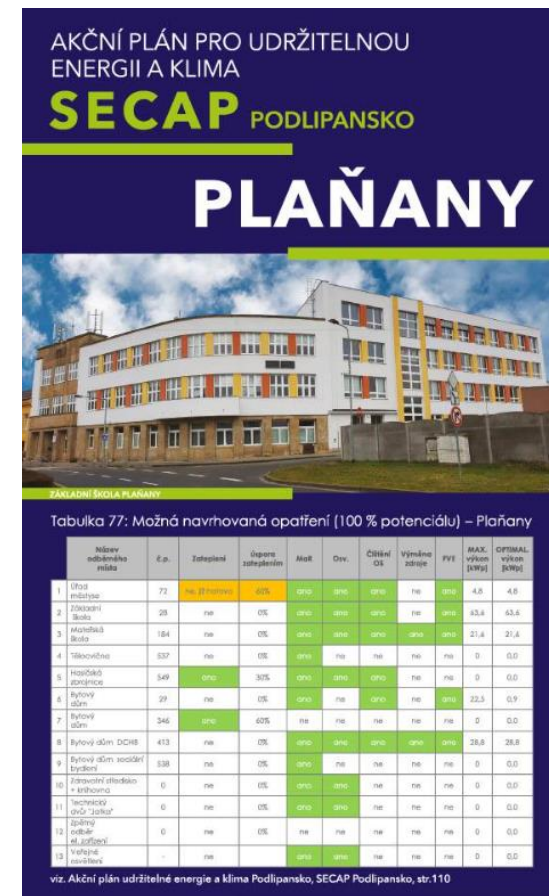
- 30 % elektřiny pochází z OZE.
- Přísné normy pro nízkoenergetické a pasivní domy.

— Jak se může inspirovat ČR?

- Podpora zelených střech a fasád ve městech.
- Rozvoj inteligentních dopravních systémů.
- Větší podíl cyklistické dopravy a sdílených vozidel.

- Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal)
- Národní plán adaptace na změnu klimatu ČR
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR
- Pakt starostů a primátorů
- Krajské, obecní strategie

Financování opatření – nadnárodní a národní

- Modernizační fond (MF)
- Operační program Doprava (OPD)
- Nová zelená úsporám (NZÚ)
- Fond spravedlivé transformace (FST)
- Operační program Životní prostředí (OP ŽP)
- Fond LIFE
- Evropský sociální fond Plus (ESF+)
- InvestEU

Spolufinancováno
Evropskou unií

Í FOND
vému klimatu

Ministerstvo
dopravy

EDÍ

nová

zelená

úsporám

OPERAČNÍ P
ŽIVOT
PROSTŘ

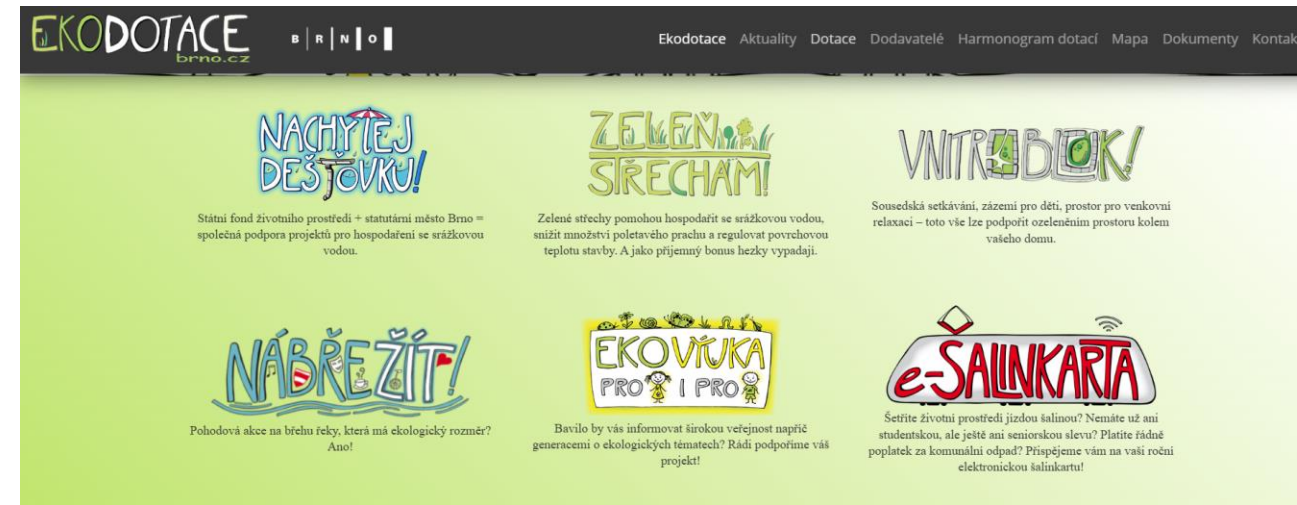

Financování opatření – regionální zdroje

- Kraje a obce v samostatné působnosti
- Příklad Jihomoravského kraje

Dotační oblast - Životní prostředí

Název programu	Podpora adaptačních opatření na změnu klimatu v roce 2025
Cíl/účel programu:	Účelem dotačního programu je podpora procesu komplexního plánování přírodně blízkých komplexních a vzájemně provázaných adaptačních opatření v zastavěném území a volné krajině a aktivit zaměřených na zmírnění dopadů klimatických změn. » detaily programu

Příklady dobré praxe

adapterraawards.cz

